ten zein izango zan billatuten eben gizona. Ta orretarako erkidetuzan izpar-idazle lagun bategaz, izeneko Patxi. Onek entzun eutsan osagillari zer nai eben, zeen billa euen dabenen ondoren ez dakit nun egon lezken oraiñ. Dakixena orren ondoren ezangotzut, edesti baltz bat:

– Dakixena da: gizon orrek euki ebela beren bizitz ordialdi aundienetako; edateari gogor emuten eutzela; borrokari itzalgarri zala; urte-urtero mozkor liskarea zala; irriskin batetik urten alaz zartzen zala beste irrisku aundiagoan. Gaispide itzalgarria. Moskortasun batetik beste aundiagoan, ikuzi zan-arte nastuta gaizkille artean, baña guztiz moskortuta: giltzpeian, gaizkille, arrato aundi ta zikinkeri artean".

Iru illebete, gora-bera egon zala giltzpeian.

– Urten ebenian andik, edo an barruan (orretan ez nago argi) oldoztu ieben, lenengo aldiz: "urte larrietan izan naiz "Buru galdu bat". Ta ordutik, ezagututen zan "Beren buru billa"– lez.

–Egun areitatik aurrera ekin zan (ustendot) gizon aren zuzentasuna. Baña beti, ezaten: beren buru billa, ibilla.

–Orain dakit, zureatik, agertu dala erriko auzo baten. Nik ez dakit geiago orren ondoren.

– Ondo dakitena da, gizon ori ez dala ERRIATE-n jaioa, baña be jakindua dala-ezan eben Patxik.

Ta onen ondoren itaundi eutsan Patxik osagillari: "Orrelakotan jaustendana ¿ustendozu jaikilezkela?

Osagillak erantsun eutsan: "Ez beti. Ez zarri. Ez da erreza... Baña, bizitenbada, zainduten bada..., ez bada berriz jausten lenengoan...., ezin lezke ezan ben-benetan ezer orren ondoren. Ni ez naiz igartzallea. Osagilla bakarrik naiz. Nik itaundukotsut: "Biar ¿bizikogura gu?".

Ez zan jakin ezer, gizon aren ondoren ogetairun urtean...!

IV

Izpar barri billean dagozenak egunez ta gauanentsuten ta usainka, begiak beti eduki, egoten dea ¿Nun ez? Ta orrelan, ezagutu zan Patxi-ren izparringean, izpar ardiragarri au:

"BESTE IRAKASLE

ONBIDESU ILDA

Erriotz. Erriotzeko, Saspibai, Erriate, Erribake, ta beste azko errikoak dagoz negarrez, ildalako onbidesu irkasle guztiz maitatua danaitik.

Orain izango dea ogetabi urte, etorri zala Erriotzera gizon jakintsu bat, ONBIDESU IRAKASLE bat, ekiñzala bearrian ildan arte, Arriarte baserri aldeko DANOKBAT auzoan.

Entzun bier da, leku oneitakoak ta alde gustietakoak ezaten dabena Irakasle onen ondoren.

– Ona etorrizanian, galdudogun Irakasle Jauna, emen ez euan jakixenik irakurten, ez idazten baikotzen izena.

Ori baño geiago: Egun ta urte areitan, DANOKBAT zan, basozati bat. Emen gizonak larrei edaten ebein, gero ipiteko burruketan, ta orretan entzuten zian... (oba da ixildutia). Baña etorrizanetik gure IRAKASLE JAUNA, dana aldatuzan. Beren itz jakintsuaz, beren laguntasunaz, dana aldatasun. DANOKBAT da gaur ERRIOTZEKO gertakisun onena. Emetik, ezer zan leku batetik, il dan gure irakasle Jaun ikastetxetik, urten dea, orain diazenak: Osagillak, irakasleak, ta beste gizon jakintsuak.

Arriotzeko iltokian izango da luperatuta, izeneko Mate Garizelai Aldekoa, irakasle onbideaus. Erriotz, Saspibai, Erriate, Erribake ta ainbeste erriko ikasleak, irakasleak, ta danetako biotz onetakoak batuko dea emen, ezateko azkenengo agur, izanzanari onbidesun maitatua".

Izparbarri-idazle Patxik, idaztieben ardigarri ori, ezin eben eutzi eben malkoak, ezan alaz: Egi aundiena da, garala ezer.

Irakasle onenetako bat il- da, il zanez nere lagun osagilla nai ebenak ezagutu egiteko aldebena lagunduteko orain ildanari.

Banan banan joatengara, bañe ¿ba al dago egi aundiagorik? Bitartean... ori da bizitza ta? "¡BITARTEAN zelakoak ikusten dea!" – ezan eben Patxik.

Ontzategitxu

Lima, Perú

---

* Ipuin au dago idaztita Bizkaiko antxiñako euzkerean.